

Autor: Katarzyna Kobiela – Pionnier, dr SGH

Cel: wartość dla inwestora

Raport zintegrowany sporządzony zgodnie z „Załoženiami Konceptyjnymi” Międzynarodowej Rady ds. Sprawozdawczości Zintegrowanej (IIRC) powinien w pierwszym rzędzie zaspokoić potrzeby informacyjne dawców kapitału

W ostatnich kilku latach zainteresowanie spółek raportowaniem zintegrowanym – nową, innowacyjną formą raportów rocznych – systematycznie rośnie. Według najnowszych danych sprawozdanie zintegrowane publikuje już ponad 1000 jednostek na świecie. Tylko w samej Japonii w 2017 r. raport roczny w formie zintegrowanej przygotowało 341 spółek (dla porównania: w 2010 r. było ich 26, a w 2004 r. tylko jedna). Sprawozdawczość zintegrowana w Japonii, podobnie jak wcześniej w RPA – gdzie jest obligatoryjna dla spółek giełdowych, notowanych na giełdzie w Johannesburgu według zasady *comply or explain*, staje się obecnie sprawozdawczością głównego nurtu.

Istota raportu zintegrowanego

Zgodnie z definicją opublikowanych w 2013 „Założeń Konceptyjnych <IR>” (*The International <IR> Framework*) sprawozdanie zintegrowane jest zwięzłym komunikatem prezentującym sposób, w jaki strategia organizacji, ład korporacyjny, wyniki działalności i perspektywy jednostki, ujęte w kontekście środowiska zewnętrznego, prowadzą do **tworzenia wartości** w krótkim, średnim i długim terminie (par. 1A, p. 1.1). Zasadniczym celem raportu jest wyjaśnienie **inwestorom** sposobu kreowania wartości przez dany podmiot poprzez stosowne, istotne informacje o charakterze finansowym i niefinansowym (par. 1C, p. 1.7). Powinny one objąć pełen zakres czynników, które istotnie wpływają na zdolność jednostki do tworzenia wartości. I choć raport przynosi korzyści także innym interesariuszom, w tym: pracownikom, klientom, dostawcom, partnerom, społecznościom lokalnym, instytucjom ustawodawczym i regulacyjnym oraz decydom politycznym, to jego pierwszoplanowym użytkownikiem w myśl „Założeń” pozostaje dawca kapitału.

Rola narracji w raporcie zintegrowanym

Ponieważ warunkiem raportowania zintegrowanego jest ujawnienie informacji niefinansowych, dokument ten w znacznej mierze przyjmuje charakter narracyjny. Narracja ma tu jednak konkretne zadanie: przybliżyć użytkownikowi takie elementy działalności podmiotu, które trudno jest opisać wyłącznie za pomocą liczb. Obejmują one kolejno: strukturę organizacyjną i uwarunkowanie zewnętrzne, ład korporacyjny, model biznesu, szanse i ryzyka, strategię i alokację zasobów, dokonania oraz prognozy. Szczególnie ważnym komponentem raportu jest model biznesowy ze względu na jego ściśle powiązanie ze strategią podmiotu oraz zasobami wykorzystywanymi w procesie tworzenia wartości. Jednocześnie te trzy wymienione składowe (model biznesu, strategia i zasoby/kapitały) stanowią fundament koncepcyjny sprawozdania, a jednostka powinna na bieżąco dostosowywać je do warunków środowiska zewnętrznego oraz szans i zagrożeń, które ono stwarza.

Tak więc celem narracji w raporcie zintegrowanym jest nie tylko stworzenie interesującej dla czytelnika „opowieści o firmie”, lecz przede wszystkim powiązanie kwestii niefinansowych – niekiedy niepoliczalnych lub trudno mierzalnych – z ich finansowymi efektami. Warto podkreślić, że wytyczne te są zgodne z generalnymi oczekiwaniami inwestorów, wskazujących, że sam opis planów, ambicji i zamierzeń firmy bez zastosowania adekwatnych sposobów pomiaru nie przynosi im oczekiwanych korzyści wynikających ze sprawozdawczości zintegrowanej.

Raport zintegrowany a raporty zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności (sustainability i CSR)

Jak podkreślają „Założenia”, raportu zintegrowanego nie należy utożsamiać z raportem o zrównoważonym rozwoju ze względu na odmienne przeznaczenie obydwu dokumentów. Zdefiniowanym celem sprawozdania zintegrowanego jest opis sposobu tworzenia wartości w czasie ukierunkowany na inwestora, a odwołanie do problematyki *sustainability* wystąpiło w „Założeniach” jedynie 3 razy. Z kolei raport zrównoważonego rozwoju / społecznej odpowiedzialności ma za zadanie komunikować sposoby szerszego oddziaływania ekonomicznego, środowiskowego i społecznego jednostki oraz jej strategię i cele w tym zakresie. Interesariuszami raportowania CSR mogą być osoby/podmioty inwestujące w organizację oraz w inny sposób związane z organizacją, w tym również inwestorzy. Nie są oni jednak pierwszoplanowym użytkownikiem sprawozdawczości tego typu.

Ze względu na wiele pokrywających się zagadnień z zakresu sprawozdawczości zintegrowanej i zrównoważonego rozwoju, a także z racji tego, że regulator raportowania CSR: Global Reporting Initiative (GRI) był współzałożycielem Międzynarodowej Rady ds.

Sprawozdawczości Zintegrowanej (IIRC), wiele krajowych spółek łączy te dwa – odmienne w swej istocie – raporty w jeden wspólny dokument. Jeśli jednak nie przedstawia on informacji istotnych dla dawców kapitału, a skupia się na głównie na prezentacji działań środowiskowych i społecznych, uzupełnionych jedynie podaniem podstawowych danych finansowych, trudno mówić o prawdziwym zintegrowaniu informacji w sprawozdaniu. W sytuacji, gdy raportująca spółka rzeczywiście postrzega kwestie zrównoważonego rozwoju jako swój priorytet, powinna ująć je w taki sposób, by inwestor rozumiał, jak wpisują się one w wizję i strategię, jak będą realizowane oraz w jaki sposób przyczynią się do przyszłego wzrostu wartości.

Rekomendacje dla raportujących podmiotów

Jak zatem powinno wyglądać ukazanie tworzenia wartości w raporcie? Po pierwsze, jako raport o tworzeniu wartości sprawozdanie zintegrowane powinno klarownie przedstawiać wizję oraz strategię biznesową, która pozwala na zbudowanie trwałej przewagi konkurencyjnej. Jednocześnie, aby przekonać udziałowców co tego, że są one wykonalne, jednostka powinna wyjaśnić w raporcie swoją strategię finansową. Bez odpowiednich funduszy i zysków spółka nie zrealizuje strategii i nie osiągnie wszystkich pozostałych celów, w tym celów związanych ze społeczną odpowiedzialnością przedsiębiorstwa. Strategia finansowa jest zatem nieodłącznym elementem raportowania zintegrowanego.

Kolejnym kluczowym aspekt jest problem istotności. Coraz więcej spółek przedstawia w swoich raportach procedurę i wyniki oceny istotności. Właściwie przeprowadzona ocena pozwala zidentyfikować m.in. problemy społeczne czy środowiskowe, które w przyszłości mogą mieć potencjalny wpływ na firmę, a następnie ująć w sprawozdaniu je jako kwestie istotne. Niejednokrotnie jednak raportujące podmioty mylą dwa odmienne zagadnienia: problemy społeczne, które mogą zostać rozwiązane przez spółkę dzięki budowaniu trwałej wartości, z kwestiami, które wywierają wpływ na sam proces tworzenia wartości. Sprawozdanie zintegrowane ma z założenia ukazać ten drugi aspekt, nie jest zatem miejscem na ujawnianie wszystkich działań z zakresu CSR, które jednostki realizują.

Po trzecie: chociaż rośnie liczba wskaźników niefinansowych prezentowanych w raportach zintegrowanych, często nie odzwierciedlają one w pełni ścieżki tworzenia wartości przedsiębiorstwa ani nie pozwalają ustalić prawdopodobieństwa osiągnięcia sukcesu. Co więcej – informacje niefinansowe to nie tylko dane środowiskowe czy społeczne. Firmy nie

mogą zapominać o takich kwestiach, jak aktywa niematerialne, czy też zagadnieniach związanych z najnowszymi technologiami: big data, blockchain czy sztuczną inteligencją.

Podsumowanie

Mimo swej stosunkowo krótkiej historii raportowanie zintegrowane wydaje się być bardzo interesującym modelem rocznej komunikacji z inwestorami. Sprawozdanie pozwala ukazać całą „historię tworzenia wartości”, uwzględniającą zarówno informacje finansowe i niefinansowe. Jednak warunkiem właściwego jego sporządzenia jest przedstawienie tych danych w sposób spójny – tak, by informacje te nie były jedynie prezentowane oddzielnie: obok siebie, lecz by były zintegrowane – powiązane ze sobą i wzajemnie się uzupełniające.

Dr Katarzyna Kobiela-Pionnier

Instytut Rachunkowości, Szkoła Główna Handlowa

Członek Kapituły Konkursu :The Best Annual Report” w kategorii „raport zintegrowany”

Opcjonalnie do „okienka” z boku:

Krótką historia raportowania zintegrowanego

Najbardziej znanymi prekursorami raportowania zintegrowanego są duńskie spółki farmaceutyczne Novozymes i Novo Nordisk, które opublikowały swoje eksperymentalne raporty roczne kolejno w latach 2002 i 2004. Pierwszym krajem, który na szerszą skalę podjął się kodyfikacji i instytucjonalizacji kwestii sprawozdawczości zintegrowanej była Republika Południowej Afryki (2009). Rok później powstała Międzynarodowa Rada ds. Sprawozdawczości Zintegrowanej – IIRC, która w niedługim czasie sformułowała Założenia Koncepcyjne Międzynarodowej Sprawozdawczości Zintegrowanej (The International <IR> Framework), a także przejęła wiodącą rolę w globalnym propagowaniu tego typu sprawozdawczości. W sukurs Radzie przyszła, opublikowana w 2014 r., dyrektywa 2014/95/UE w sprawie ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności. Nie wprowadza ona co prawda jednoznacznego obowiązku zastosowania zasad raportowania zintegrowanego, a jedynie pozostawia możliwość wyboru Założeń Koncepcyjnych <IR> spośród całej gamy krajowych, unijnych lub międzynarodowych ramowych zasad ujawniania informacji. Mimo to, w oświadczeniu towarzyszącym Komisja Europejska deklaruje, iż z wielkim zainteresowaniem obserwuje ewolucję koncepcji zintegrowanej sprawozdawczości, w tym szczególnie prace prowadzone przez IIRC. Przyjęcie

unijnej dyrektywy uznać można zatem za koronny dowód instytucjonalizacji sprawozdawczości zintegrowanej na poziomie międzynarodowym.